

Dušana Votavová

OMALOVÁNKY

Malované tradice a obyčejí

bambóok®

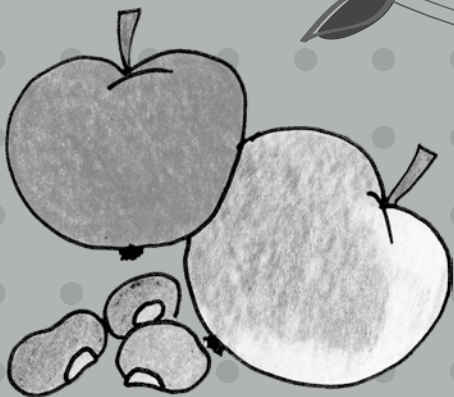
Věnováno Olince ♥

Ráda bych touto cestou poděkovala šéfredaktorce paní Gabriele Plickové a redaktorce paní Evě Čechové za spolupráci a za jejich profesionální přístup, trpělivost a vstřícnost, se kterými jsem se u nich za každých okolností setkala. Moje poděkování patří také celému týmu redakce, který se na vydání mé knížky podílel.

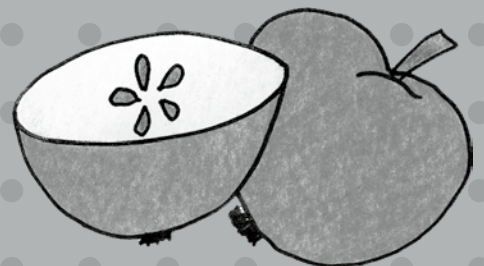
Děkuji své dceři Anitce za pečlivost, se kterou se věnovala vybarvování obrázků a ručnímu psaní textů a za všechnu její velkou pomoc. ♥

Dušana Votavová

Malované tradice a obyčejí

bambóok®

Upozornění pro čtenáře a uživatele této knihy

Všechna práva vyhrazena. Žádná část této tištěné či elektronické knihy nesmí být reprodukována a šířena v papírové, elektronické či jiné podobě bez předchozího písemného souhlasu nakladatele. Neoprávněné užití této knihy bude trestně stíháno.

Dušana Votavová

MALOVANÉ TRADICE A OBYČEJE

Vydala Grada Publishing, a.s., pod značkou bambóok

U Průhonu 22, 170 00 Praha 7

tel.: +420 234 264 401

www.grada.cz

jako svou 8768. publikaci

Ilustrace Dušana Votavová

Návrhy a kolorování ilustrací Anitka Votavová

Ručně psané texty Anitka Votavová

Redakce a korektura Magdalena Jimelová

Sazba a zlom Antonín Plicka

Návrh obálky Dušana Votavová

Zpracování obálky Antonín Plicka

Počet stran 96 (barevné archy 17–32; 65–88)

Vydání 1., 2023

Vytiskly Tiskárny Havlíčkův Brod a.s.

© Grada Publishing, a.s., 2023

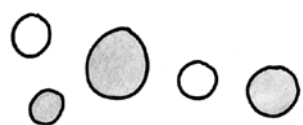
Cover Illustration © Dušana Votavová, 2023

ISBN 978-80-271-4759-5 (pdf)

ISBN 978-80-271-3048-1 (print)

Obsah

Úvodem	6
Nový rok	9
Tři králové	13
Svatý Valentýn	15
Masopust	17
Velikonoce	21
Filipojakubská noc	31
Máje	35
Den matek	37
Letnice	39
Boží tělo	43
Svatojánská noc	47
Poutě	49
Období sklizně	53
Posvícení	59
Dušičky	61
Advent	63
Svatá Barbora	67
Svatý Mikuláš	69
Vánoce	73
Silvestr	91
O autorce	93
Literatura a zdroje	95

Úvodem

Milí malí i větší čtenáři, jsem ráda, že se znovu setkáváme v knížce, která vznikla podobně jako Malované pranostiky.

Co jsou to pranostiky, to už jsme si v předchozí knize vysvětlili. A co nás čeká nyní? Znovu se vrátíme do minulých dob, kdy žili naši předkové, do dob, kdy po dlouhá a dlouhá léta vznikaly různé tradice a obyčeje, z nichž se některé dochovaly dodnes a my jsme tomu moc rádi.

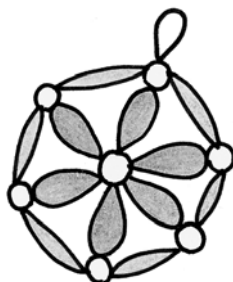
Význam slova tradice je široký a není snadné ho úplně přesně vysvětlit. Nahlédneme-li do naučného slovníku nebo budeme-li hledat na internetu vysvětlení tohoto pojmu, zjistíme spoustu věcí. Tradice (latinsky *traditio* – předávat) znamená předávání, nejčastěji mezi generacemi. Předávají se schopnosti, mravy, různé zvyky v rámci kultury nebo skupiny lidí. Je to vlastně kulturní dědictví, které si mezi sebou odkazují jednotlivé generace.

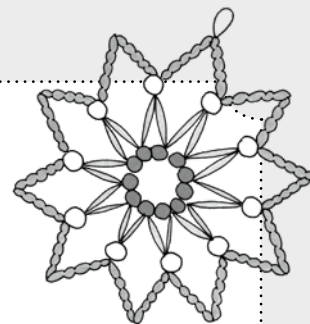
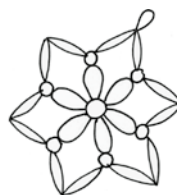
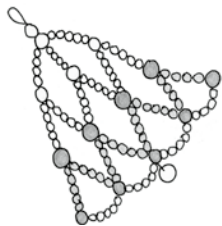
Obyčej (považovaný za synonymum slova zvyk) je zjednodušeně řečeno určitá forma chování, která se pravidelným opakováním ustálila. Dodržování obyčejů přinášelo lidem do života pravidelnost a řád.

Tradice a obyčeje, které se u nás dodržují, jsou vlastně souborem různých společenských událostí, svátků či obřadů, které se váží na určité roční období nebo konkrétní datum. Vytvářely se postupně po spoustu let. Byly spjaty zejména s vesnicí, s přírodou, vztahem lidí k ní, s jednotlivými ročními obdobími, s obavami lidí z přírodních živlů, u některých však do dnešních dob jejich vznik a původ zůstává tajemstvím...

Tradice a jejich dodržování v dřívějších dobách měly i další velký význam – díky společným oslavám se lidé scházeli, vytvářeli si vzájemné vztahy a utužovali je, těžký život a namáhavou práci si ulehčovali společnou zábavou, na kterou se mohli těšit. Některé z tradic jsou známé a dodnes dodržované, některé jsou více či méně zapomenuté, přesto pro nás a budoucí generace mají obrovský význam, a proto stojí za to si je přiblížit. Lidové tradice a obyčeje jsou různé v každé oblasti, někdy se liší i podle jednotlivých vesnic, mnohdy i podle jednotlivých rodin.

Důležité je především to, že mnohé z nich zůstávají stále živé nebo se lidé snaží o jejich zachování či je po letech obnovují a dál předávají. Můžeme je proto poznávat, některé z nich sami prožít a předat dál.

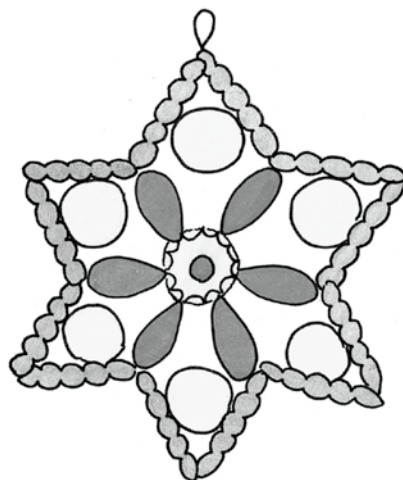
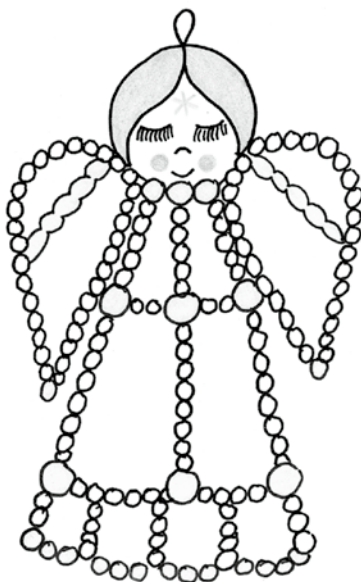
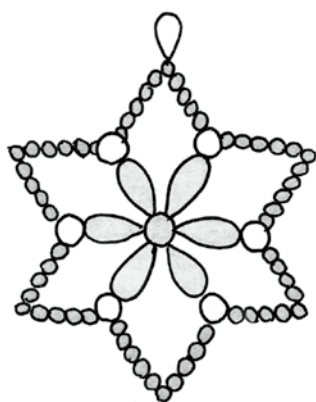

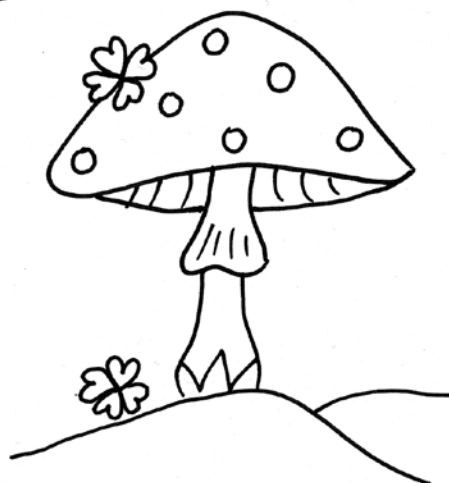
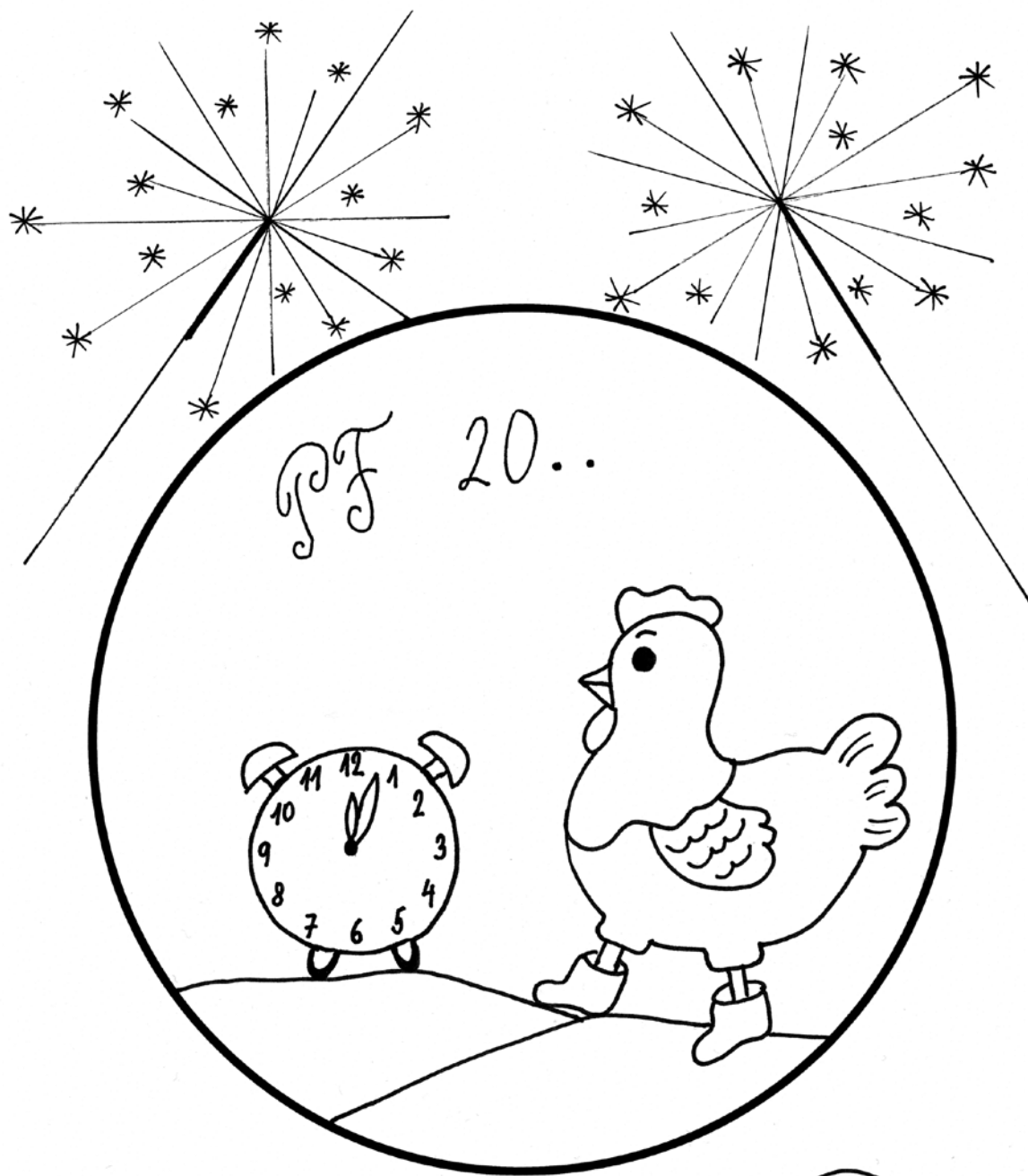

Na seznamu nemotného dědictví organizace UNESCO (Organizace spojených národů pro výchovu, vědu a kulturu se sídlem v hlavním městě Francie Paříži) byly zapsány jako kulturní památky i některé z našich tradic – masopust (vesnické masopustní obchůzky a masky na Hlinecku – zapsáno v roce 2010), slovácký verbuňk – mužský lidový tanec ze Slovácka (zapsán roku 2005), jízda králů – lidová slavnost ze Slovácka a Hané (zapsáno roku 2011), sokolnictví – tradiční způsob lovu s pomocí dravých ptáků (zapsáno v roce 2010 společně s dalšími zeměmi), loutkářství (zapsáno roku 2016 společně se Slovenskem), modrotisk (zapsáno roku 2018) – tradiční technika barvení látky přírodní modrou barvou – indigem (u nás jsou dvě rodinné dílny, které se modrotiskovou technikou zabývají) a nejnověji perličkové vánoční ozdoby (zapsány v roce 2020). Tento specifický druh sklářské výroby, spojený především s tradicemi Vánoc, je spjat s rodinnou dílnou *Rautis* v Poniklé v Krkonoších, která je jediným místem na světě, kde se tradiční perlařské řemeslo dochovalo od roku 1902 dodnes. S dílnou spolupracují lidé z okolí – ti pomáhají foukat a navlékat perle (skleněné korálky, které se dále stříbří, barví, malují, rozřezávají a používají na výrobu nádherných ozdob).

O lidových tradicích a obyčejích najdete v knížce krátké povídky, které vám je alespoň trochu přiblíží, a obrázek k vymalování. Navíc jsou uvedené tradice spojeny s dalšími pranostikami, na které se v předchozí knížce nedostalo a byla by škoda je opomenout.

Společně se podíváme na jeden celý kalendářní rok, který začíná 1. lednem na Nový rok, a naše putování zakončíme nejkrásnějšími svátky v roce – Vánocemi. Najdete zde i naše rodinné tradiční recepty pro velikonoční a vánoční období, které si malí čtenáři mohou vyzkoušet spolu s rodiči nebo prarodiči.

Nový rok

(1. leden)

Nový rok přichází po silvestrovských oslavách, kdy se lidé loučí se starým rokem a oslavami a ohňostroji vítají ten nový. Oslavy Nového roku k lidem patřily odedávna, jen se v průběhu dějin měnilo jejich datum, 1. leden byl stanoven až se zavedením gregoriánského kalendáře.

Lidé si přejí zdraví, spokojenost a vše jen to nejlepší, někteří si do nového roku dávají různá předsevzetí, která by si přáli splnit. Dříve si lidé dávali také novoroční dárky a posílali si k Novému roku přání – novoročenky, jedny z prvních se u nás objevily už v roce 1827, tedy počátkem 19. století.

Na pohlednicích a přáních bývaly především obrázky prasátka, muchomůrky, čtyřlístku, komíníčka, odbíjejících hodin, často doplněné zkratkou PF – z francouzského *pour féliciter* – pro štěstí. V dnešní době se novoroční přání spojuje s přáním vánočním, půvab papírových, poštou posílaných pohlednic vytlačuje elektronická komunikace, která je sice rychlejší, ale kouzlo přání doručeného do schránky jí chybí. Proto i v dnešní době některé děti stále vlastnoručně píší dopisy Ježíškovi a nedočkavě čekají na odpověď od něj.

Na Nový rok se odedávna dodržovaly různé zvyky. Připomeneme si jen některé z nich – nejvýstižnější je úsloví „Jak na Nový rok, tak po celý rok“. Všichni by se měli k sobě chovat dobře, nehádat se, být spolu a užívat si sváteční den. Jedla se vánočka, čočka pro dostatek peněz v dalším roce, selátko v bohatších rodinách pro štěstí, naopak se nesmělo na stůl podávat nic, co má peří (drůbež), aby štěstí neuletělo. Bohatá tabule měla zajistit hojnost a dostatek v roce příštím. Nesměla se dělat namáhavá práce, nemělo viset prádlo, aby nepřišlo na rodinu neštěstí...

Lidé se navštěvovali navzájem s příbuznými či přáteli. Také dnes je Nový rok dnem svátečním, kdy se rodina snaží užívat si vzácné chvíle volna a být spolu. Lidé chodí na návštěvy, na procházky, večer se na mnoha místech ve městech i na vesnicích konají novoroční ohňostroje, které jsou společenskou událostí.

A co nám připomínají novoroční pranostiky?

Na Nový rok a slepičí krok.

Novoroční noc jasná a klidná, bude povětrnost pro úrodu ulidná.

